

Практична робота № 2

Тема. 6.2 ОБОРОТНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Заняття 1. Оборотні кошти підприємств туризму та шляхи збільшення ефективності їх використання

Мета: 1. Сформувати практичні навички з визначення показників ефективності використання оборотних коштів, нормативу оборотних коштів.
2. Знати фактори, що впливають на ефективність використання оборотних коштів.
3. Навчити робити аналіз та давати оцінку отриманим показникам. Навчити економічно мислити.

Методичне забезпечення: 1. Інструкційна карта виконання практичної роботи.
2. Обчислювальна техніка
3. Калькулятор

Правила охорони праці: згідно інструкції.

Методичні вказівки щодо виконання завдання.

До показників ефективності використання оборотних коштів належать показники коефіцієнт (оборотності) оборотних коштів, тривалість одного обороту (обіг оборотних засобів у днях), рентабельність оборотних коштів.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Коб.) це відношення обсягу реалізації турпродукту до середньорічної вартості оборотних коштів.

$$\text{Коб.} = Q / \text{Вок.}, (\text{оборотів})$$

де: Q - вартість надання послуг (у грн.), або кількість місце-днів;

Вок. - середньорічна вартість оборотних коштів, грн.

Цей показник характеризує кількість оборотів оборотних коштів за рік.

Тривалість одного обороту (обіг оборотних засобів у днях) – відношення кількості днів у періоді, який аналізує, (360,90,30) ділять на коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Коб.)

$$\text{Тоб} = \text{Дк} / \text{Коб.}, (\text{днів})$$

де: Дк – кількість календарних днів у періоді, що розглядається.

Він показує ту кількість днів, на яку припадає один оборот оборотних коштів.

Рентабельність оборотних коштів (Роб.к.) - це відношення суми балансового прибутку до середньорічної вартості оборотних коштів (%).

$$\text{Роб.к.} = \text{Пб} / \text{Вок.} (3)$$

де: Пб - балансовий прибуток підприємства, грн.

Він характеризує ефективність використання оборотних коштів.

Темп зміни (%) визначається як відношення показників звітного року до показників попереднього року, помножити на 100.

Коефіцієнт завантаження оборотних коштів - величина, обернена коефіцієнту оборотності:

$$\text{К зав.} = \text{Вок} / Q,$$

Цей коефіцієнт показує, скільки оборотних коштів підприємства припадає на одну гривню реалізованої продукції.

Норматив оборотних коштів – мінімальна сума грошових коштів, яка постійно необхідна для виробничої діяльності.

Нормування оборотних коштів здійснюється по кожному виду оборотних коштів за нормами запасу.

Норми запасу вимірюють:

- у днях (за матеріалами, паливом, запасними частинами);
- грошовими одиницями на одного робітника (МШП);
- натуральними одиницями на одну одиницю (тис. м² , 100 квартир – матеріали для ремонту будинку).

Нормативи оборотних коштів вимірюють у грошовому вираженні за формулою:

$$H = N \cdot B,$$

де N – норма оборотних коштів;

B – одиоденні витрати.

Відомі три методи розрахунку нормативів оборотних коштів:

- аналітичний;
- метод коефіцієнтів;
- прямого рахунку.

Норматив оборотних коштів у виробничих запасах

Норматив оборотних коштів у виробничих запасах, які відносять до оборотних фондів, визначають множенням середньодобового споживання матеріалів у вартісному вираженні на норму їхнього запасу в днях.

В транспортний запас, що звичайно не перевищує двох днів, оборотні кошти вкладаються на період з моменту оплати виставленого постачальником рахунку до прибуття вантажу на склад підприємства.

Підготовчий запас створюється на період часу, необхідного для приймання, складування та підготовки до виробничого використання матеріальних ресурсів.

Поточний запас сировини (матеріалів) та інших елементів оборотних фондів (предметів праці) обчислюють у межах половини середнього інтервалу між поставками певних видів матеріальних ресурсів (наприклад, якщо за умовами договору між постачальником і споживачем передбачено надходження матеріалів один раз на місяць, то їхній поточний запас має забезпечувати 15 днів роботи).

Визначення **резервного (страхового) запасу** можна здійснювати двома способами:

- за середнім відхиленням фактичних строків поставки від передбачених договором;
- за періодом, необхідним для термінового оформлення замовлення та доставки матеріалів від виробника до споживача.

Норматив власних оборотних коштів у виробничих запасах

1. Паливо

Норматив за цим елементом розраховують для всіх видів палива, що використовуються на підприємстві, крім газу, за формулою:

$$H_{\text{пал}} = N \cdot (B_{\text{пал}} - B_{\text{газ}}),$$
$$N = N_{\text{трансп}} + N_{\text{підг}} + N_{\text{пот}} + N_{\text{рез}}$$

2. Матеріали

При нормуванні матеріалів оборотні кошти поділяють на дві групи:

а) основні матеріали і матеріали, які мають у вартості продукції питому вагу 70-80 %. Норматив розраховують методом прямого рахунку по кожному виду матеріалів з урахуванням норми запасу та одноденних витрат матеріалів:

$$N_{\text{мат.}} = N \cdot B;$$

б) для другої групи норматив оборотних коштів розраховують аналітичним способом на підставі фактичних даних за звітний період:

$$N = 3 \text{ зв} / B \text{ зв},$$

де: 3 зв – середній залишок матеріалів у звітному періоді.

3. Запасні частини

Розраховують методом прямого рахунку для деталей, які мають значну питому вагу в устаткуванні:

$$N_{\text{зч.}} = N_{\text{зч}} \cdot (n_{\text{м}} \cdot n_{\text{д}} \cdot k \cdot Ц) / T,$$

де: $n_{\text{м}}$ – кількість механізмів, які мають запасні частини даного виду;

$n_{\text{д}}$ - кількість деталей в одному механізмі;

k - коефіцієнт, що враховує зменшення потреби в запасних частинах по однорідних деталях у зв'язку з тим, що при наявності великої кількості взаємозамінюючі та одноіменних деталей і однотипних механізмів потреби в поточних залишках запасних частин знижуються;

$Ц$ - ціна однієї деталі;

T - строк служби деталей.

4. Малоцінні й швидкозношувані предмети

Норматив для цієї групи розраховують за формулами:

$$N_{\text{мшп}} = N_{\text{мшп}} \cdot Ч;$$

$$N = (B_{\text{зв}} - Z_{\text{нос}}) / Ч,$$

де: $N_{\text{мшп}}$ - норма запасу МШП, у гривнях на 1 робітника;

$Ч$ - середньооблікова чисельність робітників;

$B_{\text{зв}}$ - фактична вартість МШП у звітному періоді;

$Z_{\text{нос}}$ – знос МШП.

Завдання 1. Визначити норму підготовчого запасу, якщо поточний запас становить 13 днів. На підготовку сировини до використання у виробничому процесі потрібно 15 днів.

Завдання 2. Підприємство використовує у виробництві будівельний матеріал. Інтервал часу між двома суміжними його поставками - 24 дні. Термін доставки і вивантаження - 4 дні. Підготовка до використання матеріалу у виробничому процесі - 3 дні. Середньодобові витрати матеріалу - 11 т, договірна ціна 1 т цього матеріалу -860грн. Розрахувати норматив виробничих запасів у натуральному й вартісному вираженні.

Завдання 3. Розрахуйте показники ефективності використання оборотних коштів турфірми за два роки та показники їх зміни. Необхідно оцінити зміну розрахункових показників та зробити висновки.

Вихідні дані: показники ефективності використання оборотних коштів турфірми (тис.грн.).

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)	Темп зміни (%)
Обсяг реалізації турпродукції (Q)	10617	13272		
Середньорічна вартість оборотних коштів (Вок.)	580	698		
Балансовий прибуток (Пб)	210	265,5		
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Коб.)				
Тривалість одного обороту (Тоб)				
Рентабельність оборотних коштів (Роб.к.), %				

Висновок:

Завдання 4. Очікується, що в поточному році обсяг реалізації послуг має становити 220 млн. грн., середній залишок нормованих оборотних коштів – 26 млн. грн. Визначити кількість оборотів і тривалість одного обороту оборотних коштів підприємства.

Завдання 5. У минулому році тривалість одного обороту складала 37 дні, в поточному році середній залишок нормованих оборотних коштів скоротився в порівнянні з минулим - на 8%, а обсяг реалізованої продукції збільшився на 13,2 %. Визначити, на скільки днів скоротилася оборотність нормованих оборотних коштів.

Завдання 6. Визначити норматив оборотних коштів за елементами "Запасні частини" і "Допоміжні матеріали" у жовтні.

Вихідні дані: у вересні було випрано білизни на суму 241,8 тис. грн. Середній залишок миючих засобів на кінець місяця – 880 грн. Середній залишок запасних частин - 500 грн. Ціна прання 10 кг сухої білизни - 60 грн. Середньорічна вартість пральних машин – 245,9 тис. грн. У жовтні очікується зменшення ціни на 5%, що дозволить збільшити обсяг прання в 1,18 раза. Додатково з 1.10 буде придбано 1 пральну машину вартістю 5300 грн. Питомі витрати миючих засобів для прання 1 кг білизни і вартість 1 кг миючих засобів становлять:

порошок – 40 г за ціною 11,8 грн./кг,
 крахмаль – 15 г за ціною 4,62 грн./кг,
 відбілювач - 4 г за ціною 5,37 грн./кг.

Завдання 7. У II кварталі готель "Наталі" мав у господарстві 39330 ліжко-діб. Було надано послуг на 112,32 тис.грн. при фактичному коефіцієнті завантаження 57%. Службою покоївок (35 чол.) було отримано спецодягу на суму 524 грн.(із віднесенням на собівартість 50% вартості).

У III кварталі у зв'язку з періодом відпусток очікується збільшення коефіцієнта завантаження на 16%, залучення на тимчасову роботу додаткового обслуговуючого персоналу в кількості 4 чол.

Визначити норматив оборотних коштів у III кварталі за елементами "Допоміжні матеріали" і "МШП", якщо норма запасу засобів чищення становить 8 днів, а норма витрат засобів чищення – 0,35 грн. на 1 реалізовану ліжку-добу.

Після виконання практичної роботи студенти повинні

знати:

- Показники визначення ефективності використання оборотних коштів,
- Норматив власних оборотних коштів у виробничих запасах.
- Методику визначення показників ефективності використання оборотних коштів, норматив власних оборотних коштів у виробничих запасах

вміти:

- Визначити показники визначення ефективності використання оборотних коштів.
- Визначати норматив власних оборотних коштів у виробничих запасах.

Питання для самоконтролю

1. Економічна сутність оборотних виробничих фондів та її роль у розширеному виробництві.
2. Дайте визначення оборотних коштів турфірми.
3. Структура оборотних виробничих фондів турпідприємства.
4. Шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих фондів.
5. За допомогою яких показників визначається використання оборотних виробничих фондів?